Gyermekkor az Arany családban

Arany László **1844. március 24-én, Nagyszalontán** született. Édesapja **Arany János**, édesanyja **Ercsey Julianna** volt; nővére, **Arany Julianna** – a családban Juliska – három évvel korábban született. Gyermekkorát a magyar irodalom egyik legfontosabb alkotóműhelyévé váló családi közegben töltötte.

A család életében **Petőfi Sándor** is fontos szerepet kapott. A költő személyesen ismerte a kis Lacit, és 1848-ban neki írta az *Arany Lacinak* című játékos versét. A később széles körben ismertté vált költemény révén Arany László már gyermekként bekerült a magyar irodalom emlékezetébe.

A család 1851-ben Nagykőrösre költözött, ahol Arany János tanárként dolgozott. László tanulmányait később Pesten folytatta, és **1865-ben jogi végzettséget szerzett**. Az irodalom és a népköltészet iránti érdeklődése azonban már diákkorában önálló munkára ösztönözte.

Mesegyűjtés: egy egész család munkája

Az Arany családban a mese nem pusztán olvasmány volt. **Ercsey Julianna és Arany Juliska** jól ismerték az élőszóban továbbadott történeteket, és a fennmaradt kéziratok tanúsága szerint jelentős szerepük volt azok lejegyzésében. A mesék egy része feltehetően a nagyszalontai és a nagykőrösi hagyományból származott.

Arany László a kéziratos anyagot szerkesztette, irodalmi formába rendezte és közreadta. Ez fontos különbség: **a népmesék nem egyetlen író által kitalált történetek**, hanem nemzedékeken át formálódó, szóbeli hagyományból származó alkotások. Arany László érdeme ezek megőrzésében, megszövegezésében és szélesebb közönséghez juttatásában áll.

Az *Eredeti népmesék* megjelenése

Mindössze tizennyolc éves volt, amikor **1862-ben megjelent az *Eredeti népmesék*** című gyűjtemény. A kötet 31 mesét közölt, és a változatos történetek mellett találós kérdéseknek és csalimeséknek is helyet adott.

A könyvben a csodás kalandok és a furfangos próbatételek éppúgy megjelennek, mint a tréfás, állatszereplős vagy rövid, ismétlődő fordulatokra építő mesék. A gyűjteményből olyan történetek váltak különösen ismertté, mint *A kiskakas gyémánt félkrajcárja*, *Fehérlófia* és *Pancimanci*.

Arany László nem egyszerűen lejegyezni akarta a meséket: figyelt a **mesemondás élő ritmusára, fordulataira és nyelvére** is. Könyve hozzájárult ahhoz, hogy az élő hagyományból ismert történetek az olvasókönyvekben, későbbi gyűjteményekben és a családi mesélésben is tovább éljenek.

A népmesék kutatója és az irodalom művelője

A népköltészet iránti érdeklődése nem ért véget az első kötet megjelenésével. **1867-ben a Kisfaludy Társaságban** a magyar népmesék sajátosságairól tartott előadást. A történeteket nemcsak gyűjtötte és szerkesztette, hanem összehasonlította, műfaji szempontból is vizsgálta, és arról gondolkodott, mitől sajátos a magyar mesekincs.

A későbbiekben közreműködött a *Magyar Népköltési Gyűjtemény* szerkesztésében is. Műfordításokat, irodalmi tanulmányokat és kritikákat írt; tevékenysége így egyszerre kapcsolódott a szépirodalomhoz és a kibontakozó magyar folklórkutatáshoz.

A délibábok hőse – saját hangon

Arany László legismertebb önálló szépirodalmi alkotása, ***A délibábok hőse***, verses regény. A Kisfaludy Társaság 1872-es pályázatán díjat nyert, **könyvként 1873-ban jelent meg**, kezdetben a szerző nevének feltüntetése nélkül.

Főszereplője, **Hübele Balázs** sokra hivatottnak érzi magát, nagy tervekkel vág bele újabb és újabb vállalkozásokba, ám lelkesedéséből ritkán születik tartós eredmény. A történet egyszerre ironikus jellemrajz és társadalmi látlelet: az elhamarkodott döntésekről, a hangzatos elképzelésekről, a gyors meggazdagodás reményéről és a valósággal való szembesülésről is

szól.

A mű az apa költői világához is kapcsolódik, de **hangvétele és társadalomkritikája Arany László saját teljesítménye**. A meseszerkesztő mellett így egy szatirikus, éles szemű elbeszélő is kirajzolódik.

Hivatali pálya, család és az apai hagyaték

Arany László az irodalmi tevékenység mellett jogi és pénzügyi pályán dolgozott. **1866-tól a Magyar Földhitelintézet munkatársa** volt, ahol később vezető tisztséget is betöltött. **1875-ben feleségül vette Szalay Gizellát.** Közéleti szerepet is vállalt: **1887 és 1892 között** a nagyszalontai választókerület országgyűlési képviselője volt.

Arany János 1882-es halála után apja kéziratainak, levelezésének és irodalmi hagyatékának gondozásával is foglalkozott. Ez a munka sokat tett azért, hogy a költő életművének fontos dokumentumai és hátrahagyott írásai az utókor számára hozzáférhetővé váljanak.

1898. augusztus 1-jén Budapesten hunyt el. A Fiumei úti sírkertben nyugszik.

Miért fontos Arany László öröksége?

Arany Lászlót könnyű volna csupán híres édesapja fiaként számon tartani, ám munkássága több területen is önálló értéket képvisel.

- **A magyar népmesék megőrzése:** az Arany család gyűjtéséből szerkesztett *Eredeti népmesék* sok történet továbbéléséhez hozzájárult.
- **Mesekutatás:** tanulmányaiban a népmesét önállóan vizsgálható, értékes szóbeli hagyományként kezelte.
- **Önálló irodalmi alkotás:** *A délibábok hőse* a 19. századi magyar verses regény és társadalmi szatíra jelentős darabja.
- **Irodalmi örökségvédelem:** Arany János hagyatékának rendezése és közreadása a magyar irodalomtörténet számára is fontos szolgálat volt.

A Mesefarm olvasói számára talán a mesék jelentik a legközvetlenebb találkozást a nevével. Ezek a történetek azonban egy olyan életműhöz kapcsolódnak, amelyben a mesélés, az irodalom és a hagyománykutatás szorosan összetartozik.

Arany László gyűjteményéből a Mesefarmon

Az alábbi válogatás néhány eltérő hangulatú és műfajú magyar népmesét mutat be. A teljes, névre szóló gyűjteményt az oldal alján megjelenő Arany László-címke fogja össze.

- *A kiskakas gyémánt félkrajcárja* – ismétlődő mondókáival és makacs hősével a legismertebb magyar állatmesék egyike.
- *Fehérlófia* – hosszú, csodás kaland, amelyben a hős erejét és kitartását újabb próbatételek teszik próbára.
- *Pancimanci* – különös segítőről és egy nehéz ígéret teljesítéséről szóló varázsmese.
- *A vak király* – királyfiak, varázslatos tárgyak és nehéz döntések meséje.
- *A kis gömböc* – humoros, láncszerűen építkező népmese, emlékezetes fordulatokkal.

Életrajzi és irodalomtörténeti források: Magyar Nemzeti Levéltár – Arany László; Hagyományok Háza – *Eredeti népmesék*, mesebibliográfia; Budapest Főváros Levéltára – Arany László; Névpont – Arany László pályaképe és műjegyzéke.

Forrás és online változat

Forrás: Mesefarm.hu

Az eredeti online anyag a QR-kód segítségével érhető el.

Ez a PDF a Mesefarm nyomtatóbarát változata. A QR-kód az eredeti online cikkhez vezet, ahol a kapcsolódó tartalmak és frissítések is elérhetők.

Online változat
